

NADONS ABANDONATS

Articles de Montserrat Riu Mas publicats als Celsona 825 i 828 de l'any 2013

NADONS ABANDONATS (I)

MARIA MAS JOU

Al segle passat, com molts de vosaltres sabeu, l'abandonament de nadons no era un fet gens estrany. Les causes eren diverses: eren fills de pares que vivien en la misèria, de minyones i senyors benestants, de noies violades...

A Solsona, però, a finals dels anys 30 i fins a finals dels anys quaranta, hi havia una persona de bon cor -Maria Mas Jou- que tenia bona cura de tots els nadons abandonats que li portaven.

La Maria era nascuda a Ogern, però vivia amb la seva família a la plaça de St. Pere de Solsona, a la casa llavors anomenada cal Tonyo (renom del seu marit).

La Maria, a més de tenir bon cor, era molt treballadora i sabia aprofitar el temps. A les 5 de la matinada, anava a recollir pinyes al bosc, les portava al forn i el forner li donava el pa que a casa necessitaven per passar el dia carregat de feina que l'esperava, puix algunes estances del primer pis les tenia destinades a taverna i hi atenia els clients que hi anaven a menjar, beure, o jugar a cartes. També, en època de la matança del porc, prestava el servei de mondonguera a les cases que li ho emanaven.

Eren temps difícils i la Maria devia saber prou bé que, tal com diu el refrany: si treballes menjaràs, i sinó, dejunaràs. Però, malgrat pensar d'estels a estels, se les apanyava per fer el bé pel bé dels nadons que autoritats civils de Solsona i comarca li portaven de tant en tant per haver-los trobat abandonats sota una roca, a la porta de l'església, de l'ajuntament, etc.

La Maria acollia els nadons en una de les habitacions de la casa que tenia reservades per a fer vida familiar. Solia dir que els cuidava i alimentava tan bé com sabia fins que els tenia escapats, vers els sis mesos d'edat, més o menys.

Li solien arribar dins una cistella, de vegades ben treballada, de vegades conillera; i també en una capsa de cartró. Alguns dels nadons estaven en molt males condicions físiques, però la Maria tenia un do per cuidar criatures i es refeien ben aviat. Si calia, i fins quan calia, vetllava per ells nit i dia. La seva arribada al món no havia estat la que es mereixien i ella s'aplicava de valent en ajudar-los a viure i evitar-los qualsevol altra dificultat, per insalvable que semblés.

El mateix dia que li eren confiats, el metge els feia una bona visita, eren inscrits al Registre Civil i batejats (llavors, els nou nats eren batejats abans que passessin vint-i-quatre hores, perquè es creia que les ànimes dels infants morts sense baptisme anaven als llimbs). La filla de la Maria -Anna Camps Mas- era una de les dues persones que els presentaven a les fonts baptismals i, pel fet d'haver-n'hi presentat més d'una vintena, solia dir que li semblava ser padrina de mig món.

NADONS ABANDONATS

Articles de Montserrat Riu Mas publicats als Celsona 825 i 828 de l'any 2013

Als infants portats a un centre benèfic, se'ls solia posar el cognom expòsit. Cognom que delatava, però, la seva condició de nens abandonats. Això no passà mai a cap dels nens que acollí la Maria. Ans al contrari, es procurava que un dels dos cognoms que els posaven fos el topònim del poble o ciutat on havien estat trobats: Solsona, Cambrils, Olius... Així, temps a venir, si ho volien, podrien trobar més fàcilment les seves arrels.

Quan les criatures tenien més o menys 6 mesos d'edat, per a la Maria devia ser ben dolorós haver-les de portar a la Maternitat de Lleida i durant dies les criatures la devien trobar a faltar qui-sap-lo. Però així era manat i ella complia.

En lliurar la criatura al centre, en òptimes condicions per poder-s'hi adaptar, la Maria hi lliurava també qualsevol cosa que portés en ser presentada a casa seva: drap, tovallola, manteta, medalla... Aquest fet facilitaria que els pares biològics, que ho desitgessin, poguessin recuperar-la amb més facilitat. Per aquesta raó, tota cosa que portés també es declarava en inscriure-la al Registre Civil.

La Maria deixà d'acollir infants a la darrereria dels anys quaranta. Ja hi havia més mitjans per portar-los directament a la Maternitat de Lleida i ella tancà la taverna i se n'anà a viure a una casa de l'altre costat de la plaça de St. Pere amb la seva filla, el gendre i la seva néta Claustre. Als quals seguí ajudant de valent, puix la filla confeccionava camises per algunes botigues de Solsona i tenia cosidores al seu càrrec.

La mort extingí la llum dels ulls de la Maria quan tenia 69 anys d'edat. El seu cos cansat de tants fatics, però, n'aparentava bastants més. No vaig tenir la sort de conèixer-la personalment, però em plau imaginar-me-la com la padrina que descriuen els següents versos d'un poema de Mn. Josep Serra Janer, amb els quals us dic cordialment, fins un altre dia! Adéu-siau!

**“(...)Padrina, fruita seca i gràvida d'arrugues;
els ulls davant la vida us fan mil pampallugues.
(...)Padrina, que us feu vella i aneu ala-ferida
i sembla que ni gosa la mort pendre-us la vida.
Fóreu tan enyorada de xicarrons i grans
orfes de les tendreses que us vessen cor i mans.
Padrina, que us gasteu amb tremolors de ciri
i teniu la faç blanca com l'ànima d'un Iliri.
(...)Pel veire de les venes se us ha encallat la sang
i sembla una congesta el vostre cabell blanc.
(...)Vindrà l'àngel del somni a cloure-us les parpelles
i a dur-vos l'animeta al clos de les estrelles.
I amb un Sant Crist als braços, dient amb tot el cor:
Jesús, Josep, Maria, esperareu la mort.”**

Montserrat Riu Mas

NADONS ABANDONATS

Articles de Montserrat Riu Mas publicats als Celsona 825 i 828 de l'any 2013

NADONS ABANDONATS (i II)

ALBERTO ROCA SOLSONA/ALBERTO RODRÍGUEZ CULLA

Benvolguts lectors del Celsona, si us abelleix, tot seguit podreu llegir la segona part del reportatge -Nens abandonats- publicat al Setmanari Celsona n. 825. Som-hi!:

Avui, viatjarem enrere en el temps fins arribar a l'any 1945. Any de postguerra en què a les nostres contrades, castigades per l'eixut, es patia: por, fèrria moral pública, misèria, malalties, falta d'aliments i matèries primeres, especulació amb la fam...

El Solsonès no arribava als dotze mil habitants i Solsona en tenia tres mil i escaig. Els dos seminaris estaven plens d'estudiants: al dels Claretians n'hi havia 79, i al Diocesà 139.

Eren temps grisos, dels quals l'abandonament de nadons fou el fet més fosc de la infància. Per alguns nadons abandonats el futur era la nul·la oportunitat de sobreviure i per a molts d'altres l'estigma a perpetuïtat de ser diferents. Se'ls solia inscriure al Registre Civil amb el cognom Expòsit i se'ls solia anomenar Bordet.

Els nadons trobats abandonats al Solsonès que foren acollits i cuidats fins als 6 mesos d'edat per la Maria Mas Jou, però, sobrevisqueren tots, no foren inscrits amb el cognom Expòsit ni anomenats Bordet i en ser a la Maternitat de Lleida tingueren possibilitats de ser adoptats.

D'un dels nadons que rebé l'acolliment i atencions gairebé maternals de la Maria Mas Jou, i que més tard fou adoptat, en podem seguir una mica la història gràcies a les següents dades de la part central de la seva acta de naixement: "En la ciudad de Solsona, provincia de Lérida, a las diez i seis del dia veintiseis de Enero de mil novecientos cuarenta y cinco, ante D. José Maria Vicens Purgimón Juez Municipal de esta ciudad, y D. Agustin Gras Otzet, Secretario, se procede a inscribir el nacimiento de un niño, presentado a las dos del dia de hoy, en la Plaza de San Pedro, número 9, piso---, domicilio de Maria Mas Jou la cual manifiesta ser, al parecer, recién nacida, siendo sus vestidos muy pobres y siendo de padres desconocidos; se le impusieron los apellidos de Roca y Solsona y se le ponen los nombres de Alberto, José y Domingo".

A l'Alberto Roca Solsona, però, en ser adoptat a la Maternitat de Lleida, li canviaren els cognoms esmentats pels dels seus pares adoptius: Rodríguez Culla.

De tot plegat, ja en fa molt de temps, però no en fa pas gaire que l'Albert Rodríguez Culla, sentint la necessitat de l'ésser humà de conèixer els seus orígens per forjar la seva identitat, emprengué la recerca del seu passat preadoptiu. La cerca el portà a la ciutat de naixença i criança -Solsona-, on no pogué conèixer la persona que hi vetllà per ell quan tant ho necessitava, ni els seus padrins de bateig, perquè tots eren ja en glòria, però sí la Claustre Barcons Camps que, sabedora dels més de 20 acolliments de nens abandonats que als anys

NADONS ABANDONATS

Articles de Montserrat Riu Mas publicats als *Celso* 825 i 828 de l'any 2013

trenta i quaranta del segle passat havia fet la seva àvia -Maria Mas Jou-, i que de tots ells havia estat padrina de fonts la seva mare -Anna Camps Mas-, el rebé amb emoció i familiaritat.

De fet, l'única cosa certa que, fins fa poc, l'Albert sabia del seu naixement era que havia tingut Lloc a Solsona. Això no li havien pas pogut amagar, puix així constava al Registre Civil i a tots els documents oficials expedits per les autoritats competents: document nacional d'identitat, etc.

Cal tenir en compte que, en la pràctica adoptiva d'aquells anys, el secret sobre l'adopció i les circumstàncies que l'envoltaven tenia un paper rellevant, important de mantenir. Es rebutjaven i es negaven les diferències derivades de la filiació adoptiva pensant que d'aquesta manera es facilitava la integració familiar i social: "s'havien de criar igual els fills biològics que els adoptats". Així, l'adopció era de nens i nenes nounats i petits (fins a 1 any). Els nens i nenes de la mateixa ètnia, semblants als pares i del mateix país que els pares i mares adoptius, etc.

Sobre el fet que l'Albert nasqués a Solsona, els pares adoptius li contaren una història que tenia bona part de veritat i de mentida. Era cert que el pare -Antonio Rodríguez Gregori- treballava a l'empresa manresana de Francisco Alter, per a la qual feia sovintejats viatges a Solsona com a xofer d'un dels camions de transport de les bigues de fusta que l'empresa hi tenia emmagatzemades a la Cabana de cal Pau Tinons. No era veritat, però, que l'Antonio i la seva esposa -Carmen Culla Bonvehí- es traslladessin a viure a Solsona una temporada, pel fet que el treball exigís al pare més temps d'estada en aquesta ciutat que a Manresa i que això fos la causa que l'Albert nasqués a Solsona.

Així, la veritat de l'adopció de l'Albert quedà en un lloc profund i amagat, difícil de treure-la a la llum. Però, molts anys després, casualment l'en tragueren uns antics veïns de la família Rodríguez Culla en contar-la a una cosina de la Maria Carmen Blanes Ortíz -esposa de l'Albert- que, abans de explicar-la al seu marit, en demanà la confirmació a la seva mare -Carmen Culla Bonvehí-.

La mare, vídua i amb més de 90 anys de vida, tot i que no negà l'abandó i l'adopció de l'Albert, en contà pocs detalls. Potser els més rellevants foren que havia estat un "sereno" qui l'havia trobat abandonat, que l'Antonio Rodríguez Gregori s'havia assabentat d'aquest fet en un bar, i que ells, pares adoptius, havien tingut la documentació de l'afillament, però l'Antonio -el seu marit- la cremà. En acabar el breu relat, la mare es dolgué de la possibilitat que la Maria Carmen expliqués a l'Albert tot el que havia descobert sobre els seus orígens.

Quan l'Albert conegué aquella veritat tants i tants anys amagada, se'n sorprengué, i molt. Mai res ni ningú havia fet o dit cap cosa que ni tan sols la hi fes sospitar.

Volgué respectar, però, el fet que els pares adoptius, que tant l'havien estimat, mai haguessin obert el cor per manifestar-li la seva condició d'adoptat. Essent així, no comentà res de la seva descoberta a la mare i fins que ella morí no endegà la recerca dels seus orígens i la de possibles

NADONS ABANDONATS

Articles de Montserrat Riu Mas publicats als Celsona 825 i 828 de l'any 2013

parents biològics. Recerca que sempre comptà, i compta, amb el suport de la seva esposa i el seu fill Albert.

L'Albert ha trobat documentació oficial de la preadopció i adopció. En haver estat abandonat en néixer, però, sembla difícil que pugui trobar família biològica o alguna persona que li'n pugui donar raó. Mes ell en té veritable desig i, esperançat, demana als lectors d'aquest reportatge que el puguin ajudar a aconseguir-ho aportant alguna dada -per insignificant que sigui, o que ho pugui semblar- es posin en contacte amb ell a través dels números de telèfon: 93 873 ** ** // 695 05 ** **.

Tant de bo que un dia la seva petició doni els fruits que anhela i es mereix!

I tant de bo també que, mentre espera l'arribada d'aquest dia somiat, mantingui viu el sentiment d'esperança.

Amb aquests desigs, poso el punt i final transcrivint la següent llegenda anònima de la Xina:

**Un fil vermell invisible
connecta aquelles persones
que estan destinades a trobar-se,
sense importar el temps, el lloc,
o les circumstàncies.
El fil es pot estirar o arronsar,
però mai no es podrà trencar.**

Montserrat Riu Mas